

‘Dandenk ik: hoeveel zakgeld krijg jij eigenlijk?’

kinderen met een jas van Canada Goose – een merk met een kinderlijn waarvan de prijs voor een winterjas zo tussen de 700 en 800 euro schommelt.

Ondertussen probeert De Polsstok te stutten waar het kan. “Onze mensen van interne begeleiding houden de signalen die wijzen op mogelijke problemen thuis, goed in de gaten,” zegt schooldirecteur Vervoort. “Veel verzuim is bijvoorbeeld vaak een teken dat het huishouden niet goed wordt georganiseerd. Als je dan met de ouders in gesprek gaat en je weet het vertrouwen te winnen, krijg je te horen dat er financiële problemen zijn en dat de opvoeder nauwelijks het hoofd boven water weet te houden.”

Verantwoordelijkheid nemen

Vervoort wil, benadrukt hij meermaals, niet te veel ‘werk’ van de ouders overnemen. “Uit onderzoek is gebleken dat je moet oppassen met de inzet van allerlei middelen. Het is beter om te werken aan emancipatie en verheffing. Je moet de ouders ondersteunen in het zelf de verantwoordelijkheid nemen. Anders gaat er een verkeerd signaal uit naar de kinderen, namelijk: ook als je disfunctioneert, wordt het wel voor je geregeld. Kortom: de ouder moet *in the lead* zijn.”

Onlangs is de school wel begonnen met de opvang van kinderen vóór schooltijd. “Veel ouders hebben banen waarbij ze vroeg moeten

beginnen en dat zijn niet van die banen waarbij je kan zeggen: ik breng eerst even de kinderen naar school.”

Wie Oud-Zuid en Bijlmer-Oost naast elkaar legt, ziet ook in de cijfers een opvallend verschil: krijgt in Oud-Zuid slechts 1 procent een lager schooladvies van de onderwijzer afgezet tegen de Cito-score, in Bijlmer-Oost is dit 7 procent. Een onderwijzer geeft kinderen van goed-verdienende en hbo- en universitair opgeleide ouders vaker een hoger schooladvies dan de Cito-score rechtvaardigt. Acht jaar geleden werd de eindtoets naar achteren geschoven en het schooladvies van de onderwijzer leidend gemaakt.

Een slechte zet, vindt Elffers. “Dan zie je dat leerlingen ongelijk worden geadviseerd en geplaatst. Ik zeg altijd: daar zit geen bewuste uitsluiting of discriminatie achter. Het is eerder uit overbescherming. Vaak is de gedachte bij een onderwijzer: begin nou maar voorzichtig, want dan kun je altijd nog omhoog. Terwijl ook uit onderzoek blijkt dat het klimmen in schoolniveaus juist veel lastiger is geworden. Het doet ook iets met de kinderen, omdat ze gaan denken: dit is mijn plafond, dit is wat ik kan. Het te veilige, beschermende advies brengt de kinderen uiteindelijk minder ver in een schoolloopbaan.”

En die is, weten we, bepalend voor de trede van de maatschappelijke ladder waarop je terecht komt. Het opleidingsniveau wordt zelfs wel de

nieuwe scheidslijn in onze samenleving genoemd, zegt Elffers. “Polarisatie. We classificeren mensen als hoogopgeleid en laagopgeleid.”

Arbeider is vertrokken uit de stad

Econoom Paul de Beer is bijzonder hoogleraar arbeidsverhoudingen aan de UvA en noemt ook de term ‘polarisatie’ als hij een betoog houdt over de golfbewegingen in ongelijkheid. Vanaf de jaren tachtig, schetst hij, is de ongelijkheid in de lonen toegenomen.

Omdat het minimumloon is achtergebleven bij de gemiddelde loonontwikkeling zijn er meer laagbetaalde banen bijgekomen. In de jaren tachtig bezuinigde de overheid op sociale zekerheid, waardoor ook de uitkeringen zijn achtergebleven. Inmiddels, stelt De Beer vast, gaat een steeds groter deel van het nationaal inkomen naar kapitaalbezitters. Dat gaat uiteindelijk ten koste van het inkomen van de werknemers. “Hoogopgeleiden hebben hun loon redelijk weten vast te houden, maar het zijn de laagopgeleiden die de grote prijs betalen door achterblijvende lonen. Wat daar in Amsterdam bijkomt, is dat we wereldwijd in grote steden een nieuwe economie hebben zien opkomen: die van de financiële sector en de zakelijke

Misschien wel het zorgelijkst: het fenomeen wordt van generatie op generatie overgedragen

dienstverlening, de ict-bedrijven, waardoor zich in de steden een bovenlaag heeft gevormd van goed verdienende tweeverdieners.”

De arbeider daarentegen is, samen met de industrie, vertrokken uit de stad. Maar daar voor in de plaats is een nieuwe groep laagbetaalde werknemers gekomen, de mensen die werken ten behoeve van die rijken. De Beer denkt aan mensen in de horeca, detailhandel en schoonmaakdiensten. “Of hondenuitlaatservices en flietsbezorgers, waar de mensen met hoge inkomens gebruik van maken.”

Flexibele banen met lage lonen. “En anders dan bij de arbeiders vroeger zijn er geen bonden waarmee ze hun positie weten te verbeteren. Dat leidt tot polarisatie: mensen die heel goed verdienen en een groep die van slecht betaalde baantjes moet rondkomen.” De middengroep is verdreven uit de stad, naar Almere of Purmerend. “Daardoor zie je een oververtegenwoordiging van de bovenkant en de onderkant.”

De makke van flexwerken

De Beer is somber over de kloof. Ja, er is meer aandacht voor de makke van het flexwerken en, ja, het minimumloon is fors verhoogd. “Maar als de inflatie net zo hard stijgt, ga je er netto nog steeds niet op vooruit.”

Dat is misschien wel het zorgelijkste: dat het geen tijdelijk fenomeen is, maar van generatie op generatie wordt overgedragen. “Dat is op zich niet nieuw. Maar ook daarin hebben we een soort golfbeweging gezien. Een arbeiderskind werd honderd jaar geleden meestal zelf ook een arbeider, omdat hij ook maar heel kort naar school kon gaan. Een kind van de notaris had meer kans om zelf notaris te worden, je bestemming in het leven was in hoge mate afhankelijk van het beroep van je vader. Toen hebben we een fase gehad waarin onderwijs veel toegankelijker werd, ook voor kinderen uit lagere sociale milieus, met name vanaf de jaren vijftig kwam die periode.”

Maar de rol van onderwijs als grote emancipator en grote gelijkmaker is eigenlijk uitgespeeld, constateert De Beer. “We hopen nog steeds wel dat we via het onderwijs gelijke kansen kunnen creëren, maar eigenlijk lijkt het er nu op dat het bestaande onderwijs ongelijkheid bestendigt.”

68%

→ In Geuzenveld-Slotermeer behaalt 68 procent van de achtstegroepers het streefniveau lezen. In Oud-West, De Baarsjes is dat, als minimaal één ouder een hbo-opleiding heeft genoten, 88 procent.

20

→ Een gezin in oud-Noord heeft gemiddeld 20 vierkante meter woonoppervlakte per gezinslid. Op IJburg is dit 33 vierkante meter. Landelijk ligt dit cijfer nog hoger: 35 vierkante meter.

4%

→ Bij ouders in het Oostelijk Havengebied die samen 80.000 euro verdienen, wordt 4 procent van de baby's te vroeg geboren. Is het gezamenlijk inkomen 29.000 euro, dan is dat 10 procent.

1%

→ Een op de honderd achtstegroepers (1 procent) in Oud-Zuid krijgt van de onderwijzer een lager schooladvies dan de Cito-score, in Bijlmer-Oost is dit 7 procent.